

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*No Good Deed Goes
Unpunished:
A Study of Yiftach's
Vow to Hashem*

Ms. Elana Flaumenhaft

יא' אייר תשע"א • May 15, 2011

1- ספר ויקרא פרק כ"ז פסוקים א' - ד'

(א) וידבר ה' אל משה לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפלא נדר בערכך נפשת לה': (ג) והיה ערכך הזכר מבן עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה ערכך חמשים שקל כסף בשקל הקדש: (ד) ואם נקבה הוא והיה ערכך שלשים שקל:

2- אברבנאל ויקרא פרק כ"ז

והנה בנדורים אשר כאלה לא רצתה התורה שיעריך הכהן את נפשות בני אדם כאלו הם סוס או חמור כי אולי אחד נודר בן חכם אשר לו ואם יעריכנו הכהן כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. גם שלא היה ראוי שיעריכו בני ישראל בערך העבדים למה שוה כל אחד מהם לעבוד ולמשא כי יהיה זה גנאי וחרפה רצופה לאיש אשר לו נפש יקרה וגם שימשך מזה קנאת איש מרעהו שבהיות הכהן מעריך אדם אחד הרבה לפי שכלו ואחר משנותיו יעריך דבר מועט יתכב' האחד יותר מדאי וכדי להסיר כל המכשלות האלה ביארה התורה כמה יתן הנודר על נפש אחד מנדרו כפי שניו עני יהיה או עשיר חכם או סכל...

3- אבן עזרא ויקרא פרק כ"ז פסוק ג'

(ג) מבן עשרים שנה - ודעת רבים, כי זו גזרת מלך...

4- ספר ויקרא פרק כ"ז פסוקים כ"ח - כ"ט

(כח) אך כל חרם אשר יחרם איש לה' מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא לה': (כט) כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת:

5- רמב"ן ויקרא פרק כ"ז פסוק כ"ט

(כט) כל חרם אשר יחרם מן האדם - היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי לא אמר כלום. "מות יומת", הרי הוא הולך למות לפיכך לא יפדה אין לו דמים ולא ערך, לשון רש"י. ורבותינו נחלקו בדבר (ערכין ו:), ויש מהם אומרים שהוא אזהרה לחייבי מיתות שאין לוקחין מהן כופר לפטרן. ויתכן שהזכיר זה בכאן, לומר שלא יתן ממון לשם כשאר החרמים ויפטר:

ועל דרך הפשט, יאמר הכתוב כי כל המחירים משלו בין אדם בין בהמה ושדה אחזתו הוא קודש לשם, שהן חרמים לכהנים ואין להם פדיון, אבל המחירים מן האדם שאינו שלו כגון הנלחמים על אויביהם ונודרים נדר "אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם" (במדבר כ"א : ב'), ימותו כל האדם הנמצא בהם. והטעם, שאין דעת הנודר כן לתת לכהנים, רק שיהיה הכל אסור בהנאה, כי נתכוון להכרית האויבים ולכלותם: ומצינו אנשי יבש גלעד שעברו על שבועת הקהל ולא באו אל המצפה, וכתוב "וישלחו שם העדה שנים עשר אלף איש מבני החיל ויצו אותם לאמר לכו והכיתם את יושבי יבש גלעד לפי חרב" (שופטים כ"א : י'), ואין הסברא נותנת שעשו כל העדה רעה כזאת להמית אנשים רבים מישראל שאינם חייבים מיתה, ופנחס היה שם ועל פיו נעשה כל הענין ההוא: ועוד מצאתי באגדה בילמדנו, תניא רבי עקיבא אומר החרם הוא השבועה והשבועה הוא החרם, אנשי יבש עברו על החרם ונתחייבו מיתה. ולכך אני אומר כי מן הכתוב הזה יצא להם הדין הזה שכל מלך בישראל או סנהדרי גדולה במעמד כל ישראל שיש להם רשות במשפטים, אם יחרימו על עיר להלחם עליה, וכן אם יחרימו על דבר, העובר עליו חייב מיתה, והוא חיובן של אנשי יבש גלעד, ושל יהונתן שאמר לו אביו "כה יעשה אלהים וכה יוסיף כי מות תמות יונתן" (ש"א י"ד : מ"ד), ומהיכן נתחייבו אלו מיתה מן הדין חוץ מן המקום הזה:

וזה היה טעותו של יפתח בבתו, כי חשב כאשר חרם נגיד ישראל חל וקים להמית אנשים או העובר על חרמו חייב מיתה, כן אם נדר בעת מלחמה לעשות מאיש או אנשים זבח יחול הנדר, ולא ידע כי חרם המלך והסנהדרין חל על המורדים לכלותם או על העובר גזירתם ותקנתם, אבל לחול הנדר לעשות עולה מדבר שאין ראוי לה' חס וחלילה. ולכך אמר בב"ר (ג סג) שאפילו הקדש דמים לא היה חייב ונענש בדמה:

ואל תהיה נפתה בהבלי ר"א האומר כי פירוש "והעליתיהו עולה" (שופטים י"א : ל"א), או והעליתיהו, לומר "אם יהיה היוצא מדלתי ביתי" איש או אשה והיה לה' קודש שיהיה פרוש מדרכי העולם לעמוד לשרת בשם ה' בתפלה והודות לאלהים, ואם יהיה דבר ראוי ליקרב אצלנו עולה, ועשה בית לבתו מחוץ לעיר והתבודדה שם וכלכלה כל ימיה ואיש לא ידעה והיתה בתו צרורה. ואלה דברי רוח, כי אם נדר שיהיה לה' איננו שיהיה פרוש, אבל יהיה כמו שמואל

שאמרה אמו "ונתתיו לה" (ש"א א' : י"א) והיה משרת בבית ה', לא פרוש. וכפי משפטי התורה אין ביד האדם שידור ביוצאי פתח ביתו שיהיו פרושים, כאשר אין בידו להעלותם עולה. ואם הדבר כן, היתה בתו הבוכה על בתוליה ורעותיה עמה כזונות לקלס אתנן, וח"ו שיהיה חק בישראל לתנות לבת יפתח ארבעת ימים בשנה מפני שלא נשאת לבעל והיתה עובדת את ה' בטהרה. אבל הדבר כפשוטו, וטעותו היה ממה שאמרת:...

6- ספר שופטים פרק י"א פסוקים ל' - מ'

(ל) וידר יפתח נדר לה' ויאמר אם נתון תתן את בני עמון בידו: (לא) והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי לקראתי בשובי בשלום מבני עמון והיה לה' והעלייתהו עולה: (לב) ויעבר יפתח אל בני עמון להלחם במ ויתנם ה' בידו: (לג) ויכם מערוער ועד בואך מנית עשרים עיר ועד אבל כרמים מכה גדולה מאד ויכנעו בני עמון מפני בני ישראל: (לד) ויבא יפתח המצפה אל ביתו והנה בתו יצאת לקראתו בתפים ובמחלות ורק היא יחידה אין לו ממנו בן או בת: (לה) ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו ויאמר אהה בתי הכרע הכרעתי ואת היית בעכרי ואנכי פציתי פי אל ה' ולא אוכל לשוב: (לו) ותאמר אליו אבי פציתה את פיך אל ה' עשה לי כאשר יצא מפוך אחרי אשר עשה לך ה' נקמות מאיביך מבני עמון: (לז) ותאמר אל אביה יעשה לי הדבר הזה הרפה ממני שנים חדשים ואלכה וירדתי על ההרים ואבכה על בתולי אנכי ורעותי: (לח) ויאמר לכי ושלח אותה שני חדשים ותלך היא ורעותיה ותבך על בתוליה על ההרים: (לט) ויהי מקץ שנים חדשים ותשב אל אביה ויעש לה את נדרו אשר נדר והיא לא ידעה איש ותהי חק בישראל: (מ) מימים ימימה תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח הגלעדי ארבעת ימים בשנה:

7- רד"ק שופטים פרק י"א פסוק ל"א

(לא) והעלייתהו עולה - דעת רז"ל בזה ידוע ואי אפשר ז"ל פירש והעלייתהו הוי"ו במקום או ופירש והיה לה' הקדש אם אינו ראוי לעולה או העלייתהו עולה אם ראוי לעולה וכמו זה הוי"ו מכה אביו ואמו או אמו ויפה פירש וכן נראה מהפסוק כי לא המיתה שאמר "ואבכה על נפשי" לאות כי לא המיתה אך לא ידעה איש כמו שאמר "והיא לא ידעה איש" ומה שאמר גם כן "ויעש לה' את נדרו אשר נדר" ולא אמר "ויעלה עולה" לאות כי פרושה היתה וזהו "את נדרו אשר נדר" והיה להשם כך נראה לפי פשטי הפסוקים ודברי רז"ל אם קבלה היא בידם עלינו לקבלה:

8- תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כה עמוד ב

ואומר "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו" (תהלים צ"ט) שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם, לומר לך: ירובעל בדורו - כמשה בדורו, בדן בדורו - כאהרן בדורו, יפתח בדורו - כשמואל בדורו. ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור - הרי הוא כאביר שבאבירים...

9- מדרש תנחומא (בובר) פרשת בחוקותי סימן ז

[ז] איש כי יפליא וגו'. זש"ה "פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם" (משלי י"א : ל'), זה התורה, שמתוך שהוא בן תורה הוא לומד היאך לוקח נפשות, שנאמר "לוקח נפשות חכם", וכן אתה מוצא ביפתח הגלעדי, מפני שלא היה בן תורה איבד את בתו, אימתי בשעה שנלחם עם בני עמון ונדר, שנאמר "וידר יפתח נדר לה", והיה היוצא וגו'" (שופטים י"א : ל' - ל"א), באותה שעה כעס עליו הקב"ה, אמר הקב"ה אילו יצא מביתו כלב או חזיר או גמל יקריב לפני, זימן לו הקב"ה בתו, שנאמר "והנה בתו יוצאת לקראתו", "ויהי כראותו אותה" (שופטים י"א : ל"ד - ל"ה), והלא פנחס היה שם, והוא אמר לא אוכל לשוב (שופטים י"א), אלא פנחס אמר אני כהן גדול בן כהן גדול אשפיל עצמי ואלך אצל עם הארץ, ויפתח אמר אני ראש שבטי ישראל, ראש הקצינים, אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט, מבין שניהם אבדה ההוא עלובה, ושניהם נתחייבו בדמיה, פנחס נסתלקה ממנו רוח הקדש, יפתח נתפזרו עצמותיו, שנאמר "ויקבר בערי גלעד" (שופטים י"ב : ז'), אמרה לו בתו אבי שמא כתיב בתורה שיקריבו נפשות בניהם על גבי המזבח, והלא כתיב ["אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן וגו'" (ויקרא א' : ב'), מן הבהמה ולא מן בני אדם, אמר לה בתי נדרתי "והיה היוצא וגו'" (שופטים י"א : ל"א), [אמרה לו] יעקב אבינו שנדר "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כ"ח : כ"ב), ונתן לו הקב"ה שנים עשר שבטים, שמא הקריב אחד מהם, [ולא עוד הלא חנה כשהיא נודרת ואומרת "ונתתיו לה' כל ימי חייו" (שמואל א' א' : י"א), שמא הקריבה את בנה להקב"ה], כל הדברים האלה אמרה לו, ולא שמע אליה, אמרה לו הניחני ואלך אצל בית דין, שמא אחד מהם ימצא פתח לדברך, שנאמר הרפה ממני שנים חדשים [ואלכה וירדתי על ההרים] (שופטים י"א : ל"ז), אמר ר' לוי בן ברכיה וכי יש אדם יורד על ההרים, והרי עולים על ההרים, אלא מהו וירדתי על ההרים, אלו סנהדרין, שנאמר "שמעו הרים את ריב ה'" (מיכה ו' : ב'), [הלכה אצלם

ולא מצאו פתח להתיר את נדרו, ועליו אמר הכתוב גבר רש ועושה דלים מטר סוחף ואין לחם (משלי כ"ח : ג'), גבר רש זה יפתח שהיה רש בתורה, גרופות של שקמה היה, עושה דלים שהיה עושה את הדלים, בשעה שהיו אומרים אמר שבולת ויאמר סבולת (שופטים י"ב : ו'), והיה שוחטו, לפיכך מטר סוחף ואין לחם, שהיה לו מי שיתיר את נדרו, אלא ואין לחם, שהעלים הקב"ה מהן את ההלכה שלא ימצאו [פתח] להתיר את נדרו, כיון שלא מצאו [פתח] להתיר את נדרו, עלה ושחטה לפני הקב"ה, ורוח הקודש צווחת נפשות הייתי מבקש שתקריב לפני, אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי (ירמיה י"ט : ה'), אשר לא צויתי לאברהם שישחוט את בנו, אלא אמרתי לו "אל תשלח ידך אל הנער וגו'" (בראשית כ"ב : י"ב), בשביל להודיעך היאך היה אברהם עושה רצוני, שהיו אומות העולם אומרים למה הקב"ה מחבב לאברהם הרבה, לכך אמר לו "קח נא את בנו וגו'"

(בראשית כ"ב : ב'), הוי אשר לא צויתי לאברהם לשחוט את בנו ודאי, ולא דברתי ליפתח להקריב לי את בתו, ולא עלתה על לבי שיפול מלך מואב ביד מלך ישראל ויקריב לי בנו בכורו, שנאמר "ויקח את בנו הבכור אשר ימלוך תחתיו ויעלהו עולה על החומה" (מלכים ב' ג' : כ"ז), מי גרם ליפתח לאבד את בתו, על שלא קרא בתורה, שאילו קרא בתורה לא איבד את בתו, שכתוב "איש כי יפליא נדר ... ואם נקבה היא" (ויקרא כ"ז : ד'), הרי פרי צדיק עץ חיים.

10- ויקרא רבה (וילנא) פרשת בחוקותי פרשה לו סימן ד'

ארבעה פתחו בנדרים שלשה שאלו שלא כהוגן והשיבם הקב"ה כהוגן ואחד שאל שלא כהוגן והשיבו המקום שלא כהוגן ואלו הן אליעזר עבד אברהם ושאל ויפתח וכלב, אליעזר שאל שלא כהוגן שנאמר "והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך" (בראשית כ"ד) א"ל הקב"ה אלו יצתה שפחה כנענית או זונה היית אומר אותה הוכחת לעבדך ליצחק ועשה לו הקב"ה וזימן לו את רבקה, כלב שאל שלא כהוגן שנאמר "ויאמר כלב אשר יכה את קרית ספר ולכדה ונתתי לו את עכסה בתי לאשה" (יהושע ט"ו) השיבו הקב"ה אלו לכדה כנעני או ממזר או עבד היית נותן לו בתך מה עשה הקב"ה זימן לו את אחיו ולכדה שנאמר "וילכדה עתניאל בן קנז" (יהושע ט"ו), שאל שאל שלא כהוגן שנאמר "והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול ואת בתו יתן לו" (שמואל א' י"ז) אמר הקב"ה אלו הרגו עמוני או ממזר או עבד היית נותן לו את בתך זימן לו הקב"ה דוד ונתן לו בתו מיכל, יפתח שאל שלא כהוגן שנאמר "והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי" (שופטים י"א) אמר הקב"ה אלו יצא גמל או חמור או כלב היית מעלהו עולה השיבו הקב"ה שלא כהוגן וזימן לו את בתו, "ויהי כראותו אותו ויקרע את בגדיו" היה יכול להפך את נדרו ולילך אצל פנחס אמר אני מלך ואלך אצל פנחס ופנחס אמר אני כהן גדול וכן כה"ג ואלך אצל עם הארץ זה, בין דין לדין נספת ההיא עלובתא ושניהם נתחייבו בדמיה פנחס נסתלקה ממנו רוח"ק הה"ד "ופינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפני ה' עמו" (דברי הימים א' ט'), יפתח נישול אבר אבר ונקבר הה"ד "ויקבר בערי גלעד" (שופטים י"ב), "בעיר גלעד" לא נאמר אלא "בערי" מלמד שהיה נישול ממנו אבר אבר ונקבר במקומות הרבה, רשב"ל ור' יוחנן ריש לקיש אמר דמים היה חייב ליתן וליקרב על גבי המזבח ר' יוחנן אמר דמים לא היה חייב דתנינן דבר שראוי ליקרב על גבי המזבח יקרב דבר שאינו ראוי ליקרב על גבי המזבח לא יקרב ע"ג מזבח, ולא עוד אלא כל מי שנודר ומשלם נדרו זוכה שישלם נדרו בירושלים הה"ד "נדרי לה' אשלם" היכן "בחצרות בית ה' בתוככי ירושלים הללויה" (תהלים קט"ז) ואומר "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו." (תהלים קי"ח)

11- ספר החינוך מצוה ש"נ

מצות מעריך אדם שיתן דמיו הקצובין בתורה - לדון בערכי אדם, כלומר מי שאמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי, שיתן לכהן כפי הערך שאמר ולא פחות, כמו שבא בכתוב מפורש בזכר ונקבה ולפי חשבון השנים, שנאמר "איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה." (ויקרא כ"ז : ב') וענין הערכין הוא מכלל נדרי הקדש, ולפיכך חייבין עליהן משום לא יחל דברו ומשום בל תאחר לשלמו, ומשום ככל היוצא מפיו יעשה.

משרשי המצוה, לפי שהאדם לא ישתתף בעליונים זולתי בדבור, והוא כל החלק הנכבד שבו, וזה יקרא באדם "נפש חיה", כדמיתרגם אונקלוס והוא באדם לרוח ממללא, כי שאר חלקי הגוף מתיים הם, ואם יפסיד האדם זה החלק הטוב ישאר הגוף מת וככלי אין חפץ בו. על כן נתחייב לקיים דבורו במה שהוא משתמש בו בדברי שמים מכל מקום, כגון בהקדשות ובכל דברי הצדקות. וביתר כל עניני העולם, אע"פ שלא נתייחדו בהן עשה ולא, ציוו חכמים והזהירו כמה אזהרות שלא ישנה אדם בדבורו. גם תקנו לקלל המשנה בדבורו כל זמן שנעשה בענין מעשה, וזהו ענין 'מי שפרע' הנזכר להם בהרבה מקומות, שאמרו בו דברים ומעות קאי באבל אמרו וכו', כמו שבא בגמרא בפרק הזהב (ב"מ מ"ד). וכבר הארכת הרבה בשרשי שבועות ונדריים בסדר וישמע יתרו לא תעשה ה'.